

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจดทะเบียนพรรคการเมือง ชื่อพรรคพัฒนาสังคม ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๓/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคพัฒนาสังคม จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นถึงเก้าสิบวันแล้วนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคของพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิบัติจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๓) ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ปรากฏว่าพรรคพัฒนาสังคมไม่แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเวลาที่กำหนด เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคพัฒนาสังคม เพื่อยืนยันคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า พรรคพัฒนาสังคม ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคมในรอบปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ไม่มีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคพัฒนาสังคมได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อขอทบทวนการพิจารณาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากไม่รายงานการดำเนินกิจการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ โดยพรรคพัฒนาสังคมชี้แจงว่า มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแนบท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องตามที่ศาลรัฐธรรมนูญจัดส่งให้ผู้ร้องแล้วมีข้อสังเกต คือ แบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ไม่มีการประทับตรารับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นเดียวกับ หนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ หรือหลักฐานการรับหนังสือที่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ลงลายมือชื่อรับหนังสือของพรรคการเมืองต่างๆ ไว้แล้วเช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๑/๕๔ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔ และหนังสือพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ มีจำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีเลขที่เดียวกัน ลงวันที่เดียวกันแต่เป็นคนละเรื่องกัน

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับฟังคำชี้แจงของนายชลัท ธนาสยาภรณ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดยผู้ถูกร้องยื่นสำเนาแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ฉบับที่มีการประทับตรารับจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รับฟังคำชี้แจงของนายธนพันธ์ ศรีสาคร และนายสุเทพ พรหมवास ผู้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง โดยผู้ร้องยื่นสำเนานายทะเบียนรับ - ส่ง หนังสือ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วันที่ ๒๒

มีนาคม ๒๕๕๕ ต่อศาล พร้อมทั้งชี้แจงว่า เลขรับหนังสือ ที่ ๕๕๓๒ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เป็นการออกให้แก่หนังสือพรรคพัฒนาสังคมเรื่องส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง โดยไม่มีการลงรับเอกสารเรื่องรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคมแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่เคยได้รับเอกสารเรื่องรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคมตามที่ผู้ถูกร้องอ้างส่งศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อได้ออกเลขรับหนังสือ ที่ ๕๕๓๒ ในสมุดทะเบียนรับเรื่องส่งทะเบียนสมาชิกดังกล่าวแล้ว จึงไม่สามารถออกเลขเดียวกันนี้แก่เรื่องอื่นได้อีก

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณา เพื่อรับฟังคำแถลงของคู่กรณี และดำเนินการสืบพยาน ตามความจำเป็นแห่งคดี ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีสาระสำคัญเช่นเดียวกันกับคำชี้แจงที่ผู้ร้อง และผู้ถูกร้อง ได้ชี้แจงต่อศาล เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ฝ่ายผู้ร้องแถลงเพิ่มเติมต่อศาลถึงขั้นตอนการรับหนังสือจากบุคคลภายนอกหรือจากพรรคการเมือง ที่มีถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง สรุปได้ว่า เมื่อมีผู้นำส่งหนังสือ พนักงานจะประทับตราสำนักงาน เพื่อลงลำดับที่รับหนังสือ วันที่และเวลาไว้ในสมุดทะเบียนคุมการรับหนังสือพร้อมทั้งออกใบรับให้ผู้นำส่ง เก็บไว้เป็นหลักฐาน หรือกรณีที่ผู้นำส่งมีสำเนาฉบับ พนักงานผู้รับอาจลงนามรับไว้เป็นหลักฐาน ในสำเนาฉบับ หากผู้ส่งหนังสือประสงค์จะขอรับหนังสือคืนเพื่อนำส่งไปให้ผู้รับผิดชอบแต่ละเรื่องโดยตรง จะต้องลงชื่อรับคืนในสมุดทะเบียนคุมการจ่ายหนังสือให้แก่ด้านกิจการพรรคการเมือง ซึ่งจัดทำไว้เป็น หลักฐานต่างหากจากสมุดทะเบียนคุมการรับหนังสือ จากนั้นพนักงานผู้รับผิดชอบจะนำเรื่องเสนอ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย จากการตรวจสอบสมุดทะเบียนคุมการรับ หนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ พบว่า มีรายการลงรับ หนังสือพรรคพัฒนาสังคม เลขรับที่ ๕๕๓๑ เรื่องส่งรายงานการจัดตั้งสาขา และเลขรับที่ ๕๕๓๒ เรื่อง ส่งทะเบียนสมาชิก และในสมุดทะเบียนคุมการจ่ายหนังสือพบว่า เรื่องดังกล่าวมีรายชื่อ “จันทร์” ซึ่งมี ลักษณะคล้ายคลึงกับลายมือชื่อนางจันทร์ หรือมนชนก ม่วงมั่งมี เลขานุการพรรคพัฒนาสังคมลงชื่อ รับเรื่องคืนเพื่อไปมอบให้ผู้รับผิดชอบโดยตรง

ฝ่ายผู้ถูกร้องได้ยืนยันข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า พรรคพัฒนาสังคม ได้ยื่นรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคมตามแบบ ท.พ. ๘ ภายในกำหนดเวลาแล้ว โดยนายทะเบียนพรรคการเมือง ประทับตรารับ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ปราบกฎเลขทะเบียนรับ ที่ ๕๕๓๒ แต่ผู้ถูกร้องมิได้นำส่งฉบับที่มีการประทับตราดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญในครั้งแรก เพราะเห็นว่าการถ่ายเอกสารจากต้นฉบับดังกล่าวไม่ชัดเจน ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องได้ยื่นเอกสารแบบรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีตราประทับของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงเลขรับที่ ๕๕๓๒ ต่อศาลด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจน คำเบิกความของฝ่ายผู้ร้อง และฝ่ายผู้ถูกร้อง จากการออกนั่งพิจารณาเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องว่า กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคม ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ใน ทะเบียนพรรคการเมืองเลขที่ ๑๗/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคพัฒนาสังคมจึงเป็น พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นถึงเก้าสิบวัน นับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๓ ทั้งนี้ ตามพระราช บัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคล เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมือง รับจดแจ้งการจัดตั้ง หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมจึงมีหน้าที่ต้องยื่นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ตามมาตรา ๓๕ ได้ความตามคำร้องและคำแถลงต่อศาลของพยานฝ่ายผู้ร้องว่า พรรคพัฒนาสังคม ไม่ได้ ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ที่หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม ได้แย้งว่า ได้ยื่นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) แล้ว โดยสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประทับตราเลขรับที่ ๕๕๓๒ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ปรากฏว่า เลขรับ หนังสือดังกล่าวเป็นการออกให้แก่หนังสือพรรคพัฒนาสังคม เรื่อง ส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งไม่มีการลงรับเอกสารเรื่องรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคมแต่อย่างใด และตามหนังสือ ที่มีถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เพื่อทบทวนการพิจารณาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม ฯ นั้น พรรคพัฒนาสังคมก็ชี้แจงว่า มีความเข้าใจ คลาดเคลื่อน และไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งขัดแย้งกับคำชี้แจงที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ของพรรคพัฒนาสังคม ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ ข้ออ้างของพรรคพัฒนาสังคม จึงไม่มีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ พิจารณาแล้วเชื่อว่าตามหนังสือเลขรับที่ ๕๕๓๒ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นเรื่อง ส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง ไม่ใช่หนังสือส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามที่ พรรคพัฒนาสังคมกล่าวอ้าง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน

เดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน” และโดยที่มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” เมื่อความปรากฏว่า พันกำหนดเวลาเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้วพรรคพัฒนาสังคมไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมได้ตามพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุดังได้วินิจฉัยข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๓ ต่อ ๑ เสียง จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม

นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล ธรรม์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ยงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอมร รักษาสัตย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๔๔

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๔

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) มีใจความดังต่อไปนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อ พรรคพัฒนาสังคม ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๗/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ พรรคพัฒนาสังคม จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นเวลาเก้าสิบวัน

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ

๓. เมื่อเลยกำหนดเวลาที่พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ผ่านมา และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ปรากฏว่าพรรคพัฒนาสังคมไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบ

๔. เมื่อพรรคพัฒนาสังคมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยของมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

(๑) นำส่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๗๒๗ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น ตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

มาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมือง จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศ ให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงรับไว้วินิจฉัยได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องของผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องทราบและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า พรรคพัฒนาสังคมได้ยื่นรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรค ฯ ตามแบบ ท.พ. ๘ ต่อผู้ร้องภายในกำหนดเวลา โดยเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประทับตรา รับเอกสารดังกล่าวไว้ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔

พิจารณาแล้ว โดยที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญว่า ได้ยื่นรายงาน การดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคมต่อผู้ร้องในเวลาที่กำหนดแล้ว กรณีตามคำร้องนี้จึงเป็นกรณี ที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือ

ข้อโต้แย้งนั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ประกอบมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง แต่เนื่องจากผู้ร้องมิได้แจ้งข้อกล่าวหาและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่จะตัดสินว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕^(๒) ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบข้อกล่าวหาและไม่มีโอกาสต่อสู้ในชั้นการพิจารณาของผู้ร้องได้ ดังนั้น จึงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การที่ผู้ร้องไม่แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวข้างต้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) .....

(๒) .....

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น

ตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

ฯลฯ”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ประกอบมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งรวมทั้งข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองด้วย ดังนั้น ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งใดๆ เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓)

(๒) ไม่ปรากฏในคำร้องว่า ผู้ร้องได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และผู้ถูกร้องได้แก้ข้อกล่าวหาอย่างไรหรือไม่ จึงฟังได้ว่า ผู้ร้องไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

อนึ่ง ความในมาตรา ๑๔๕ (๓) มีนัยว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น ย่อมมีสิทธิได้รับแจ้งข้อกล่าวหาและมีสิทธิโต้แย้งก่อนที่จะถูกตัดสินว่า ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายวิธีพิจารณาทั่วไป ด้วยเหตุนี้ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงบัญญัติว่า ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือ ข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯลฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน ทั้งให้โอกาสมา ให้ ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง^(๓)

โดยที่ผู้ร้องมิได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องจึงไม่มีโอกาสชี้แจงข้อกล่าวหาต่อผู้ร้องซึ่งทำให้ผู้ร้องไม่ทราบข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้อง จึงมิได้ ดำเนินการตามวิธีพิจารณาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) กล่าวคือ ไม่ส่งข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวอันเป็นเหตุให้ การพิจารณาเรื่องนี้ของผู้ร้องไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓)

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประภาส
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา หรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง .... ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการ โดยพลัน

ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้านหรือ ผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมา ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ฯลฯ”

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๔๔

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๔

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม

๑. นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าพรรคจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๒. ศาลรัฐธรรมนูญได้ตรวจคำร้องแล้ว และมีมติเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๔ ให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นผู้ถูกร้องเพื่อให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

๓. พรรคพัฒนาสังคม โดย นายชลัท ธนาสยาภรณ์ หัวหน้าพรรคได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ชี้แจงข้อกล่าวหา สรุปความได้ว่า พรรคพัฒนาสังคม ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคมในรอบปี ๒๕๔๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบแล้ว ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะพรรคพัฒนาสังคมได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ ครบถ้วนแล้ว จึงไม่มีความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

๔. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พร้อมเอกสารประกอบของพรรคพัฒนาสังคม ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ แล้ว มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวไว้ในสำนวน และส่งสำเนาแจ้งให้ผู้ร้องทราบ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมพร้อมเอกสารประกอบ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ สรุปความว่า

๔.๑ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคพัฒนาสังคมได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อขอทบทวนการพิจารณาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองกรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมเนื่องจากไม่รายงานการดำเนินกิจการตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยพรรคพัฒนาสังคมได้ชี้แจงว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

๔.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารแนบท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งให้ผู้ร้องแล้วมีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) แบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ไม่มีการประทับตรารับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ หรือหลักฐานการรับหนังสือที่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ลงลายมือชื่อรับหนังสือของพรรคการเมืองต่าง ๆ ไว้แล้วเช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๑/๕๕ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔

(๒) หนังสือพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ มีจำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีเลขที่เดียวกัน ลงวันที่เดียวกันแต่เป็นคนละเรื่องกัน

๕. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แล้ว มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ให้รับคำร้องเพิ่มเติมดังกล่าวไว้ในสำนวน

๖. ในการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้รับฟังคำชี้แจงของนายชลัท ธนาสาทรณ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม ผู้ถูกร้องโดยผู้ถูกร้องได้ยื่นสำเนาแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ฉบับที่มีการประทับตรารับจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาล ซึ่งศาลรับรวมไว้ในสำนวน

๗. ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาเพื่อฟังคำแถลงของคู่กรณี ในวันอังคารที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๔

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยตามข้อโต้แย้งของคู่กรณีมีอยู่ ๒ ประการ คือ

ประเด็นที่หนึ่ง พรรคพัฒนาสังคมได้รับจัดตั้งและเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่เมื่อใด

ในประเด็นนี้ นายธนพันธ์ ศรีสาคร ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมือง ผู้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ยืนยันด้วยเอกสารของทางราชการว่า พรรคพัฒนาสังคมได้รับจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองและเป็นนิติบุคคลสมบูรณ์แล้วตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคพัฒนาสังคมจึงมีอายุเป็นพรรคการเมืองรวม ๕๑ วัน เมื่อสิ้นปี ๒๕๕๓ ส่วนหัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมได้แย้งว่า เขาได้รับหนังสือจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคม เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ จึงต้องถือว่า พรรคพัฒนาสังคมเป็นพรรคการเมืองโดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีผลทำให้พรรคพัฒนาสังคมของเขามีอายุยังไม่ถึง ๕๐ วัน เมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ (๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓) หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมจึงยังไม่มีหน้าที่ต้องยื่นรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปีที่ผ่านมาตามข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕

ประเด็นที่สอง พรรคพัฒนาสังคมส่งรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด (๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔) หรือไม่

ในประเด็นนี้ ผู้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนพรรคการเมืองเบิกความยืนยันว่าจากการตรวจสอบสมุดทะเบียนคุมการรับหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ พบว่า มีรายการรับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม เลขรับที่ ๕๕๓๑ เรื่องส่งรายงานการจัดตั้งสาขาและเลขรับที่ ๕๕๓๒ เรื่องส่งทะเบียนสมาชิก และในสมุดทะเบียนคุมการจ่ายหนังสือพบว่า เรื่องดังกล่าวมีรายชื่อ “จันทร” ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับลายมือชื่อ นางจันทร หรือমনชนก ม่วงมั่งมี เลขาธิการพรรคพัฒนาสังคมลงชื่อรับเรื่องคืนไปมอบให้กับผู้รับผิดชอบโดยตรง นอกจากนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมอีกว่านายทะเบียนไม่เคยได้รับรายงาน ฯ ของพรรคพัฒนาสังคมเลยและเชื่อว่ารายงาน ฯ ที่ยื่นต่อศาลเป็นรายงานปลอม จึงได้แจ้งความดำเนินคดีกับพรรคพัฒนาสังคมแล้วต่อสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม

ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ได้ยื่นแบบ ท.พ. ๘ ตามกำหนดระยะเวลาแล้ว โดยสำนักทะเบียนพรรคการเมืองประทับตรา ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ไว้แล้ว ปรากฏเลขทะเบียนรับที่ ๕๕๓๒ แต่ผู้ถูกร้อง มิได้นำส่งฉบับที่มีการประทับตราดังกล่าว ต่อศาลรัฐธรรมนูญในครั้งแรกเพราะเห็นว่าการถ่ายเอกสารไม่ชัดเจน

เมื่อพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ และคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง พร้อมเอกสารประกอบ และคำเบิกความของผู้ร้อง และผู้ถูกร้อง จากการออกนั่งพิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. เอกสารแบบรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งพรรคพัฒนาสังคมยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญต่างวาระกันนั้น มีความแตกต่างและเกิดความสับสน กล่าวคือ

- เอกสารที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ ไม่มีการประทับตรา
รับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งตามปกติแล้วจะต้องปรากฏการประทับตรา
ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ หมวด ๒ ข้อ ๓๗

- เอกสารที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่เข้าชี้แจงในที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ และที่อ้างศาลในการออกนั่งพิจารณาวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๔
มีการประทับตรารับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ปรากฏเลขทะเบียนรับหนังสือ
เป็นเลขที่ซ้ำกันกับเอกสารเรื่องอื่น ซึ่งมีใช้เรื่องแบบรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม
นอกจากนั้น หนังสือพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๔๔ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ฉบับซึ่ง
ปรากฏการประทับตรารับหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ระบุสิ่งที่ส่งมาด้วย จำนวน
๔ รายการ แต่มิได้ระบุถึงแบบรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) แต่อย่างใด

๒. พรรคพัฒนาสังคม ได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง)
เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เพื่อทบทวนการพิจารณาคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง
กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม
โดยพรรคพัฒนาสังคมได้ชี้แจงว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
ซึ่งความในหนังสือดังกล่าวขัดแย้งกับคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญของพรรคพัฒนาสังคม ลงวันที่ ๑๘
มิถุนายน ๒๕๔๔ ซึ่งอ้างว่าพรรคพัฒนาสังคมได้รายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม
ในรอบปี ๒๕๔๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และได้แจ้งให้
นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้ว ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔

พิจารณาแล้ว เห็นว่าคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคพัฒนาสังคมฟังไม่ขึ้น เพราะปราศจาก
พยานหลักฐานอ้างอิง ไม่สามารถหักล้างข้อกล่าวหาของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ ดังปรากฏ
ในข้อพิจารณาข้อ ๑ และข้อ ๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไป
ตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมี
เหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอให้มีการสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคม ไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และครบเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินที่ผ่านมา ซึ่งมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม ซึ่งจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้วปรากฏว่า เมื่อพ้นเวลาที่พรรคพัฒนาสังคมจะต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ แต่พรรคพัฒนาสังคมไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบจึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาสังคมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

อนึ่ง ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติมคำร้องว่า เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคพัฒนาสังคม ได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อขอให้ทบทวนคำสั่ง กรณีนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม อ้างว่าพรรคพัฒนาสังคมมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย แบบรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ไม่มีการประทับตรารับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ มีจำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีเลขที่เดียวกัน ลงวันที่เดียวกันแต่เป็นคนละเรื่อง หนังสือของพรรคพัฒนาสังคมที่มีถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของหัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม ขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง

หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคม ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงว่า พรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคในรอบปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ จึงไม่มีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ขอให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน” บทบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้พรรคการเมืองต้องจัดส่งรายงานการดำเนินงานของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน เมื่อปรากฏว่านายทะเบียนมีหนังสือถึงหัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมว่ารับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคม ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ และหัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ดังนั้น หัวหน้าพรรคพัฒนาสังคมย่อมทราบดีว่าพรรคได้จัดตั้งขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ เมื่อนับถึงวันสิ้นปีปฏิทิน ๒๕๕๓ พรรคจึงจัดตั้งขึ้นถึงเก้าสิบวันแล้ว หัวหน้าพรรคย่อมมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคในรอบปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริงและแจ้งนายทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ นั้น ปรากฏว่าผู้ถูกร้องเคยทำหนังสือลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ทบทวนคำสั่ง กรณีนายทะเบียนได้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมอ้างว่ามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย แสดงว่าผู้ถูกร้องยอมรับว่ามีได้จัดทำรายงานดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด อีกทั้งแบบรายงานการดำเนินงานของพรรค (แบบ ท.พ. ๘) แนบท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ไม่ปรากฏตราประทับการรับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนแบบ ท.พ. ๘ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีตราประทับการรับเอกสารเลขรับที่ ๕๕๓๒ นั้น ปรากฏว่าซ้ำกับเลขรับเอกสารในเรื่องอื่นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นพิรุธรับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ กรณีมีเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมได้

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑
มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพัฒนาสังคม แจ่งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ
เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๕๕

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคม ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงและการนำสืบในการออกนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคม ตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคของพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี ปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ปกติว่า พรรคพัฒนาสังคมไม่ส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเวลาที่กำหนด แม้พรรคพัฒนาสังคมจะชี้แจงว่า มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และไม่มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และนายทะเบียนพรรคการเมือง มีความเห็นว่า แบบรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคม (แบบ ท.พ. ๘) ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ไม่มีการประทับตรารับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ หรือ หลักฐานการรับหนังสือที่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ลงลายมือชื่อรับหนังสือของพรรคการเมืองต่างๆ ไว้แล้วเช่นเดียวกับหนังสือของพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๑/๕๕ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ และหนังสือพรรคพัฒนาสังคม ที่ พนส ๐๐๒๐/๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ มีจำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีเลขที่เดียวกัน ลงวันที่เดียวกันแต่เป็นคนละเรื่องกันนั้น ไม่น่าเชื่อถือได้ การไม่รายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ความว่า พรรคพัฒนาสังคมได้จัดทำรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคพัฒนาสังคมในรอบปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมามีถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบแล้วในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ และได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ได้ยื่นสำเนาแบบรายงานการดำเนินงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ฉบับที่มีการประทับตรารับจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถูกต้อง